

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ

การเคลื่อนไหวทางสังคมของชุมชนฝ่ายพญาคำ:

กรณีศึกษากลุ่มชาวบ้านช่างเคิ่ง ตำบลสารภี

อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

ผู้เขียน

นางสาววรรณธิดา วงศ์เรือน

ปริญญา

รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองและการปกครอง)

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

อาจารย์ ดร.จันทนา สุทธิจารี

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อ 1) ศึกษาลักษณะความขัดแย้งที่เกิดขึ้นของชุมชนฝ่ายพญาคำ กรณีศึกษากลุ่มชาวบ้านช่างเคิ่ง ตำบลสารภี อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ 2) ศึกษาแนวทางการต่อสู้ ความเคลื่อนไหวทางสังคม และแนวทางการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งของชุมชนฝ่ายพญาคำ กรณีศึกษากลุ่มชาวบ้านช่างเคิ่ง ตำบลสารภี อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ 3) ศึกษาทางออกของการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างรัฐส่วนกลางกับชุมชนฝ่ายพญาคำ กรณีศึกษากลุ่มชาวบ้านช่างเคิ่ง ตำบลสารภี อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ วิธีการศึกษาใช้ระเบียบวิจัยเชิงคุณภาพในการเก็บข้อมูลในพื้นที่ โดยการสัมภาษณ์กลุ่มแกนนำ สมาชิกกลุ่มชุมชนฝ่ายพญาคำ และประชาชนทั่วไปในพื้นที่ รวมถึงกลุ่มนักวิชาการ บุคลากรจากองค์กรอิสระ และบุคลากรส่วนงานราชการ โดยใช้การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม และค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลการศึกษา พบว่า ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นมีสาเหตุมาจากแนวคิดการพัฒนาเมืองในเชิงโครงสร้างจากส่วนงานภาครัฐ คือ การดำเนินโครงการสร้างประตูดระบายน้ำปิง ซึ่งโครงการนี้ได้ระบุให้มีกรรือฝ่ายพญาคำ ฝ่ายท่าวังตาล และฝ่ายหนองฝิ่งทิง โดยให้เหตุผลว่าเป็นสาเหตุหนึ่งที่ก่อให้เกิดปัญหาน้ำท่วมเชียงใหม่ในปีพุทธศักราช 2546 และปีพุทธศักราช 2548 แต่ชุมชน ฝ่ายพญาคำมองว่าเป็นการพัฒนาที่มีอคติ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อพื้นที่ทางการเกษตรกว่า 32,000 ไร่ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงอำนาจในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรแทนที่ชุมชน

และประเด็นสำคัญ คือ การรื้อฝายทิ้ง ถือว่าเป็นการทำลายรากเหง้าทางภูมิปัญญาที่เป็นสมบัติของชุมชนให้สูญหายไป ด้วยเหตุนี้จึงเป็นประเด็นทำให้ชุมชนฝ่ายพญาคำออกมาเคลื่อนไหวทางสังคม

แนวทางการต่อสู้เพื่อใช้เคลื่อนไหวทางสังคมของชุมชนฝ่ายพญาคำพบว่า วิธีการที่ใช้เป็นแนวทางการเคลื่อนไหวหลากหลายรูปแบบ เช่น การยึดพื้นที่ทางการเมือง, การต่อสู้ทางการเมืองเชิงสัญลักษณ์, การต่อสู้ทางกฎหมายและนโยบายของรัฐ และการแสวงหาเครือข่ายพันธมิตร ส่วนวิธีการที่ภาครัฐใช้ตอบโต้เพื่อลดปัญหาความขัดแย้งการเคลื่อนไหวทางสังคมในกรณีนี้ คือ การยึดพื้นที่ทางการเมือง และการสื่อสารทางการเมือง

แนวทางการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งร่วมกันระหว่างภาครัฐและกลุ่มชุมชนฝ่ายพญาคำในครั้งนี้ คือ การเจรจาร่วมกัน ก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนสัมพันธภาพทางอำนาจร่วมกันระหว่างภาครัฐกับภาคประชาชน แสดงให้เห็นว่าภาครัฐได้เปิดโอกาสให้ภาคประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น และทางออกของการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งระหว่างรัฐส่วนกลางกับชุมชนฝ่ายพญาคำพบว่า การดำเนินนโยบายของภาครัฐต้องยึดหลักการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม และการดำเนินนโยบายต่างๆ ต้องสอดคล้องกับสภาพทางสังคมวัฒนธรรมชุมชนท้องถิ่นเป็นสำคัญ

ทั้งนี้ ผู้วิจัยจึงขอเสนอทางออกในการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งโดยใช้ กระบวนการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง (Participation Continuum) หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนของสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมกับรัฐอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง กล่าวคือ เรื่องที่ไม่ต้องการมีส่วนร่วมของประชาชน หรือไม่ค่อยสนใจที่จะมีส่วนร่วมกันมากนัก รัฐต้องมีหน้าที่บอกกล่าว หรือให้ข้อมูลแก่ประชาชน คือมีการปรึกษาหารือ เพื่อให้ประชาชนเกิดการซึมซับ และในส่วนที่ต้องการการมีส่วนร่วมของประชาชน ควรใช้วิธีการทำประชาพิจารณ์ (Public Hearing) ก่อนดำเนินการ โดยรัฐต้องมีการนำเสนอต่อสาธารณชนเพื่อการพิจารณา ซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมในข้อพิจารณ์เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย และเป็นกลางร่วมให้ความคิดเห็น โครงการที่รัฐบาลกำหนดไว้ แต่ทว่าการทำประชาพิจารณ์ไม่สามารถที่จะใช้ได้ ในกรณีที่ประชาชนต้องการมีส่วนร่วมสูงมากๆ อาจต้องเปลี่ยนไปใช้กระบวนการลงประชามติ (Plebiscite) แทน

Independent Study Title Social Movement of Payakam Weir Community:A Case Study of Changkeung Village, Sarapee Sub-district, Sarapee District, Chiang Mai Province

Author Miss Wanthida Wongreun

Degree Master of Arts (Political Science)

Independent Study Advisor Lecturer Dr. Jantana Suttijaree

ABSTRACT

The objectives of this study are 1) to study on the arguments of Phayakam weir community; a case study of Changkeung Village, Sarapee Sub-district ,Sarapee District, Chiang Mai Province 2) to study on the characteristic of fighting, the social movement and the solution to solve the conflicts of Changkeung village, Sarapee sub-district ,Sarapee district, Chiang Mai province and 3) to study on the solution of the conflicts between the local government and Phayakam weir community. The qualitative research methodology, for collecting information by interviewing randomly the people e.g. the leaders, people from community network, academic staffs and NGOs, is used. The cooperative observation and documentary research are also efficiently used.

From the study, the conflict that causes from an idea of the structural city development; constructing the river Ping's watergate, was found. Therefore, the Phayakam weir, the Tha Wang Tarn weir and the Nong Phung wire have to be destroyed. Also, having these three wires is claimed as a reason for flooding problem of Chiang Mai in 2003 and 2005. On the contrary hand, the solution of destroying the three weirs seems to be prejudiced to the Phayakam weir community because more than 32,000 rais of agricultural area will be affected. Then, the power of water management for agriculture in the community could be changed. Besides, destroying the

weir, which represents a local wisdom, is disagreeable for the community. As a result, there is a social movement of the Phayakam weir community.

Moreover, this study found that many characteristics of social movement e.g. occupying political territory, symbolic political fighting, legal and public policy fighting and searching for ally networks are used by the community. For the government, the strategy of occupying political territory and political communication are used to respond the community in order to reduce the conflicts.

The solution of the conflicts between the local government and Phayakam weir community is the cooperative negotiation. This would change the power relationship among them. Then, more public participation from the community will be revealed. Also, another solution of this conflict is good governance that would encourage the public participation. Moreover, processing the policies, which well-combine with the social surrounding and local culture of the community, is also important.

Therefore, the researcher would like to suggest the solution of the conflict by using **the participation Continuum**- the way that everyone in the society can have the participation with the government continuously. The government has to inform their people on any issues even though those topics do not need or gain much interest. Accordingly, people would know the messages from their government. Besides, before making a public hearing, the government has to ask for the public consideration which opens widely for any agree or disagree ideas and advices toward the government's projects. In the other hand, the method of plebiscite could be used in case of having a high public participation.